

LBDIS

We know

Colecția Din temnițe spre Sinaxare

Pr. dr. Mihai-Andrei Aldea

**DESPRE CINSTIREA
ȘI CANONIZAREA SFINȚILOR
DUPĂ RÂNDUIELILE BISERICII**

Editura Areopag
București, 2024

Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste	
<i>În loc de prefață</i>	5
<i>Nota editorului</i>	9
Argument	10
Despre canonizările din anul 2025	13
Părintele Justin și sfinții închisorilor. 19.03.19	20
Despre cinstirea și canonizarea sfinților	25
I. Cine sunt sfinții?	25
II. Cum recunoaștem sfinții?	29
III. Care sunt legăturile noastre cu sfinții?.....	33
IV. Ce este canonizarea sfinților?	36
Despre noile prigoane împotriva sfinților închisorilor și datoria noastră	61
Cinstirea moaștelor	96
Un ultim cuvânt	108
ANEXE	114
Sfinții noștri ierarhi din prigoanele comuniste	
<i>Părintele Mihai-Andrei Aldea</i>	114
O arătare minunată a părintelui Sofian de la Antim	
<i>Părintele Mihai-Andrei Aldea</i>	120
Nota editorului	131
Valeriu Gafencu – o biografie	
<i>Ciprian Voicilă</i>	133
Bibliografie	138

*Ce oameni! Ce sunt cei de-acum!
Și toți s-au dus pe-același drum.
Ei și-au plinit chemarea lor
Și i-am văzut murind ușor;
N-a fost nici unul plângător
Că viața-i fum.
Zici fum? O, nu-i adevărat.
Război e, de viteji purtat!
Viața-i datorie grea
Și lașii se-ngrozesc de ea –
Să aibă tot cei lași ar vrea
Pe neluptat.*

Sufletul mi se cutremură cu bucurie și venerație de câte ori citesc lista celor 15 *cuvioși și mărturisitori propuși spre canonizare pentru Anul Centenar al Patriarhiei Române (2025)*.

Dintre cei cincisprezece, am avut binecuvântarea să îi întâlnesc, să îi ascult, să primesc învățătură și binecuvântare de la Părinții Sofian Boghiu și Ilie Cleopa. De aceea voi povesti puțin de tot despre aceștia doi.

Pe Părintele Ilie Cleopa l-am văzut și ascultat la Mănăstirea Sihăstria, din Județul Neamț.

Era, cred, 1993, și cu siguranță era toamnă. Jos, la câmpie, pădurile erau încă verzi, dar sus, la brădet, deja ninsese. Mergând pe jos din Târgu Neamț până la Mănăstirea Sihăstria – unde am și înnoptat – am ajuns la aceasta spre seară. Doream să îl vedem pe marele duhovnic. Și, bineînțeles, la fel voiau zeci, dacă nu

sute de oameni. Am fost îndrumați – după ce am rezolvat cu cazarea – către o cameră ca o sală mare de clasă. În față „catedra”, de unde urma să ne cuvânteze Părintele Ilie. Apoi rânduri de bănci, până la peretele din spate. Intrarea era pe laterală, înspre peretele opus „catedrei”. Pe același perete cu ușa se afla alt rând, lung, de bănci – și acolo ne-am găsit și noi loc. În diagonală față de ușa dinspre afară era altă ușă, în dreptul „catedrei”, ușă care, spuneau oamenii „dădea în mănăstire”. Pe acolo, se zicea, avea să vină Părintele Ilie Cleopa.

Era multă lume, care vorbea tot felul de lucruri: despre Părintele Cleopa, despre mănăstiri și schituri, despre Părintele Ioanichie Bălan (pe care aveam să îl întâlnim în ziua următoare), despre necazurile lor... După o vreme s-a aflat că au venit două autocare cu copii din Harghita (români, desigur), dornici să ia o binecuvântare. Se tot intra și ieșea pe ușa „de intrare”. Noi – eu cu cei câțiva prieteni cu care plecasem în pelerinaj – mai mult tăceam și ne tot uitam la ușa *din lăuntru*, așteptându-l pe părintele. Apoi, într-o clipită, s-a făcut liniște deplină și toți ne-am întors către ușa *dinspre afară*: intrase Părintele Ilie Cleopa!

De ce a tăcut toată lumea? De ce ne-am întors toți către ușa a cărei deschidere și închidere nu o mai băga nimeni în seamă de peste o oră?

Părintele Cleopa a stat puțin, uitându-se la noi. Era mic. Părea un munte. A dat din cap:

- Ei, mânca-v-ar Raiul!

Și a plecat spre „catedră”, adică spre scaunul din față, de unde urma să ne cuvânteze.

Și l-am văzut ca pe un stâlp al lumii, neclintit, care părea că merge, dar de fapt lumea mergea să îi aducă scaunul pe care să se așeze. Și mi-am adus

*Un sfânt de-al cărui chip te temi
Abia te-aude când îl chemi:
Bătrân ca vremea, stâlp rămas,
Născut cu lumea într-un ceas,
El parcă-i viul parastas
Al altor vremi.*

Și am înțeles atunci că poetul patriot și martir George Coșbuc a văzut sfinți. Pentru că, într-adevăr, Părintele Ilie Cleopa **era un stâlp**, rămas parcă dintr-o vreme în care oamenii erau cu Dumnezeu și Dumnezeu umbla printre ei. S-a mișcat lumea ca să îi aducă Părintelui Ilie scaunul la picioare? Sau Părintele Cleopa a pășit, bătrân ca veacul, către scaun? În acea mișcare omenesc dumnezeiască, se vedeau stihile lumii legate de lumina dumnezeiască a unui om. Și, da, știu că era lumina lui Dumnezeu, dar era și a omului îndumnezeit Ilie Cleopa.

Pe Părintele Sofian Boghiu l-am cunoscut la Mănăstirea Antim, din București.

Era un basarabean înalt, cu ochi albaștri, deschiși la culoare, luminoși ca cerul. Părea scos din basme și din Viețile Sfinților. Doar când te binecuvânta, apăsând ușor mâna pe creștetul capului tău, înțelegeai că este real și aici. Smerenia sa, de o adâncime nesfârșită, a făcut să rodească multe din darurile primite de la Dumnezeu: a fost un pictor bisericesc desăvârșit, a fost un cântăreț bisericesc uimitor, a fost un liturghisitor plin de har și lumină, a fost un adevărat om de cultură, a fost un mărturisitor *prin trăire* și prin cuvânt...

Dintre toate lucrurile pe care le-am văzut la Părintele Sofian, dintre toate minunile pe care Dumnezeu le-a lucrat prin el, cel mai mult m-a atins **blândețea izvorâtoare de pace**. Căci, de curând venit la Biserică, nu înțelegeam mult din textele liturgice. Iar expresia „chip blândețelor”, alăturată Sfântului Nicolae, mai mult o intuiam decât o pricepeam. Însă Părintele Sofian a fost și rămâne chip blândețelor în cel mai deplin și adevărat înțeles.

O pildă a înălțimii duhovnicești este o întâmplare ce poate părea tristă. Părintele Sofian primise la sfătuire și apoi și spovedanie un tânăr înșelat de sectanți. Cu răbdare, i-a arătat din *Sfintele Scripturi (Biblia)* și din Istoria Bisericii adevărul: Iisus Hristos a întemeiat Biserica Sa în secolul I, pentru Veșnicie, deci nu pot sectele născocite de oameni în ultimele secole să fie Biserica Sa. Și i-a răspuns, cu aceeași răbdare, la toate nedumeririle, arătându-i din *Scripturi* adevărul. Când ai lui au înțeles că tânărul revenise la Ortodoxie, și că nu se leapadă oricare ar fi amenințările, au turbat. Au venit în grup la Mănăstirea Antim, atunci când știau că este mai goală, și, găsindu-l în biserică pe Părintele Sofian, l-au amenințat și insultat, cerându-i să îndemne tânărul să se întoarcă la sectă. Zâmbind cu bunătațe, Părintele Sofian le-a spus că mai bine i-ar fi să i se pună o piatră de gât și să fie aruncat în mare decât să smintească pe unul din copiii Domnului. Turbații au sărit să îl strângă de gât, iar părintele i-a lăsat fără să facă cel mai mic gest de apărare. Femeia care făcea curat a început să țipe. Doi bărbați care erau aproape au sărit și l-au scos pe Părintele Sofian din mâinile sectanților ucigași. Dar Părintele nu i-a lăsat să cheme poliția, ci i-a îndemnat pe vinovați să plece și să se pocăiască. Părintele Sofian Boghiu, care îndurase atâtea chinuri din partea comuniștilor prigonitori, a îndurat

IPDIS | We know books
fără supărare alte chinuri din partea prigonitorilor religioși. Și, plecând la chilie, îi mulțumea lui Dumnezeu că a fost binecuvântat să sufere pentru Numele Lui.

O altă pildă a harului blândetii și mângâierii, prin care Părintele Sofian a dăruit multă pace lumii, este dintr-o seară. Seara Părintele, dacă era mai bine, spovedea; iar dacă se simțea mai rău, spunea un cuvânt de folos (o cateheză), retrăgându-se apoi la chilie. Stăteam în spatele bisericii, așteptând să văd ce hotărăște Părintele Sofian – care asculta o pereche ce venise să îl întrebe ceva, răspunzând în șoaptă. Deodată au intrat în biserică niște oameni: mai mult duceau decât aduceau un bărbat și o femeie. Chipurile acestora erau chipurile durerii totale și total deznădăjduite: ochii erau goi, iar fața pur și simplu le atârna, ca și cum toți mușchii faciali muriseră. Fiecare dintre ei era ținut și ajutat să meargă. Unul din însoțitori a șoptit unui bărbat de lângă mine care îl întrebase ce s-a întâmplat: le-a murit pe neașteptate copilul de 10 ani. De ce murise, nu am aflat și nu știu nici astăzi. Văzându-i cum se mișcau, ca niște păpuși mânate de cineva, văzându-le chipurile inumane, distruse de o durere fără hotar, toți le-au făcut loc. Odată cu înaintarea lor se răspândea peste tot o durere ca un ger, care i-a făcut pe toți să tacă, iar pe unii chiar să lăcrimeze. Au ajuns la Părintele Sofian. Unul dintre însoțitori i-a șoptit ce se întâmplase cu cei doi. Și Părintele Sofian a ascultat, apoi, neașteptat, a zâmbit ușor: un zâmbet de înțelegere și mângâiere, un zâmbet de dragoste și înțelegere, un zâmbet de împărtășirea durerii, dar și a unei nădejdi nebiruite. Și le-a spus câte ceva, nu se auzea ce. Apoi, neașteptat, a părut că unul dintre cei doi... grăiește! A fost ca un șoc, a fost ca și cum ar fi vorbit un mort. Părintele Sofian le-a răspuns, tot încet. Nu auzeam ce spune, dar se răspândea în biserică o blân-

dețe, o bunătate, o pace, care înlătura frigul durerii ce venise cu cei doi. După câteva minute, cei doi s-au întors, singuri. Și, în loc să fie duși de alții, se sprijineau între ei. Și plângeau. Dar plângeau ca niște oameni, cu o durere omenească, în care era deja o anume nădejde și mângâiere. Pacea biruise deznădejdea, răul fusese înlăturat de blândețea harului care îi învățase că dincolo de moarte este Viața. Au venit și mai târziu la Părintele. Dar minunea din acea seară mi-a devenit cu atât mai mare cu cât am lucrat mai mult preoția. Căci am văzut atâția oameni, chiar credincioși, covârșiți de încercări! Și am văzut că pentru fiecare dintre ei *dragostea este mai mare decât dreptatea*, că fără să simtă harul mângâierii oamenii nu pot înțelege nădejdea Veșniciei. Și Părintele Sofian Boghiu, purtător de pace, bunătate și blândețe, a știut mereu să dăruiască oamenilor harul mângâierii.

Închei amintirile despre Părintele Sofian cu mărturisirea faptului că m-a ajutat nespus de mult în lucrarea mea pastorală. Căci foarte mulți oameni, tulburați, speriați, dezbinați, răvășiți, au găsit pace rugându-se lui.

Aceste amintiri despre cei doi sfinți din prigoanele comuniste sunt doar o parte din cele pe care le port. **Am văzut sfinți, am cunoscut sfinți.** Deci citind lista celor propuși pentru canonizare mă cutremur, căci recunosc în ei sfințenia pe care am văzut-o în alții. Și o recunosc și pentru că mulți dintre sfinții pe care i-am cunoscut mi-au grăit și despre sfinții pe care nu i-am cunoscut.

Sunt unii nemulțumiți că nu sunt canonizați mai mulți. Desigur, mi-aș dori și eu să îi văd în calendar pe Părinții Macarie de la Pasărea, Visarion Iugulescu, Arsenie Papacioc, Justin Pârvu, Arsenie Boca și mulți al-

ții asemenea lor⁵. Dar cred și că fiecare lucru vine la rândul lui: după mila lui Dumnezeu care înmulțește de mii de ori puțină noastră râvnă și bunătate. Căci dacă mai mulți români i-ar cinsti cu adevărat pe acești sfinți din prigoanele comuniste, atunci și canonizările ar fi mai multe. Deci acum se fac aceste canonizări nu după vrednicia noastră – căci prea puțin îi iubim pe acești martiri – ci după nesfârșita milă a lui Dumnezeu. Dacă vrem cu adevărat mai mult, să dăm mai mult.

⁵ Evlavia populară și evlavia personală a unora dintre credincioși cuprinde atât nume unanim recunoscute ca fiind de sfinți necanonizați, cât și nume care sunt acoperite de anumite neclarități și umbre. Tocmai de aceea deschiderea și cercetarea dosarelor de canonizare este importantă (n. ed.).

Cumva lucrurile s-au așezat.

O dată rotundă, atât ca formă – 19.03.19 –, cât și ca timp de la prima conferință de la Iași despre sfinții închisorilor.

O pleiadă a mărturisitorilor de astăzi a luat cuvântul, având înaintea lor moaștele și icoanele unora dintre sfinții închisorilor, dar și ale unor sfinți mai dinainte, precum Sfânta Ecaterina și sfinții Apostoli.

Au cuvântat, din suflet și cu duh, ieromonahi, preoți, mireni. Ucenici ai Părinților Justin Pârveu, Sofian Boghiu, Adrian Făgețeanu, Gheorghe Calciu-Dumitreasa etc. S-a citit din versurile adânci și pline de har ale lui Radu Gyr, Demostene Andronescu și ale altor martiri din Prigoanele Comuniste. S-au văzut filmele scurte, minunate alcătuite de Andrei Negoită, închinare Părinților Gheorghe Calciu-Dumitreasa și Justin Pârveu.

Dar cel mai tare au cuvântat SFINȚII!

Atât cei de ieri, cât și cei de demult.

Din moaștele sfinților de la Aiud, din moaștele Sfintei Mucenițe Ecaterina, din icoana Părintelui Justin Pârveu, din moaștele sfinților Apostoli – de fapt din **toate moaștele** aflate de față – a izvorât mir, iar încăperea atât de mare s-a umplut pur și simplu de aroma sfințeniei.

⁶ Materialul a fost publicat pe 20-III-2019 pe blogul autorului la adresa <https://mihaiandreialdea.org/2019/03/20/parintele-iustin-si-sfintii-inchisorilor-19-03-19/> (notele aparțin autorului n.ed.).

Sfinții de demult și sfinții de ieri, împreună, au mărturisit pe Dumnezeu, Cel care dă har celor care Îl iubesc și se așază în lumina Sa.

Sfinții de demult și sfinții de ieri, împreună, au mărturisit că vie este Biserica lui Dumnezeu, că dincolo de căderile unora, invidia și ura altora, bârfele multora, Dumnezeu este cu poporul Său.

Sfinții de demult au mărturisit că sfinții prigoanelor comuniste și ei sunt una: prietenii lui Dumnezeu, cei care și-au pus viața pentru Cel Care ne-a dat totul și Care este totul.

Unimea Bisericii, unitatea sfinților – în acea diversitate copleșitoare și chiar smintitoare pentru puținătatea iubirii – și veșnicia Evangheliei, iată *ceva* din foarte multa mărturisire făcută de sfinții lui Dumnezeu în seara zilei de 19 Martie 2019, la Iași.

I-am mulțumit și Îi mulțumesc lui Dumnezeu cu lacrimi pentru că am primit darul de a fi și eu la Iași, la această conferință dedicată Părintelui Justin Pârvu și sfinților închisorilor. Alături de circa 200 de oameni, am putut să ascult mărturiile celor de astăzi și să văd, să simt, mărturia sfinților de ieri și a celor de demult. Totul într-o unime care a așezat particularitățile într-o armonie a Duhului Sfânt.

Canonizarea sfinților prigoanelor comuniste s-ar putea să mai întârzie. Se prea poate să trăim rușinea de a vedea alte Biserici locale recunoscându-i deschis pe acești sfinți, înaintea Bisericii din România. Dar fericiți sunt și suntem cei care îi cinștim acum. Disprețuiții martiri ai primelor veacuri creștine, aruncați de prigonitori în gropi comune, în gropi de gunoi, în râuri, lacuri sau mări, stau iarăși mărturie a repetării istoriei. Și ei au fost iubiți, prețuiți și cinștiți pentru

dragostea lor de Dumnezeu, mult înaintea oricărei recunoașteri oficiale.

La Iași, pe 19.03.19, din nou, sfinții și-au arătat unimea, au mărturisit harul lui Dumnezeu, nesfârșita iubire a Acestuia pentru noi. Și ne-au arătat Calea, Adevărul și Viața: ascultarea și trăirea Evangheliei Fiului lui Dumnezeu, viața deplină în Biserica Dumnezeului celui Viu, stâlp și temelie a Adevărului.

Cel care luptă, chiar singur, pentru Dumnezeu și Neamul său nu va fi învins niciodată, chiar de va muri. S-a revăzut, în seara de la Iași, adevărul veșnic al acestui cuvânt.

Pentru rugăciunile iubiților Săi prieteni, sfinții prigoanelor comuniste, și ale tuturor sfinților, Dumnezeu să ne miluiască și să ne mântuiască!

Pr. dr. Mihai-Andrei Aldea

P.S. Unii rătăciți au răutatea fie de a vorbi despre ce nu știu, fie de a lupta conștient împotriva lui Dumnezeu; și unii, și alții, **înșelând lumea**, vorbind cum că este greșit, ba chiar interzis, să cinstești sfinții „înainte de canonizare”. Această învățătură eretică, născocită de unii protestanți (încă în secolul al XVII-lea) ca parte a campaniilor împotriva Bisericii lui Dumnezeu, este cu totul străină Ortodoxiei. Dimpotrivă, **evlavia populară** – în care intră și facerea de icoane și rugăciuni dedicate sfinților – este unul dintre **criteriile fundamentale ale canonizării sfinților** în Ortodoxie. (A se vedea și articolul Despre cinstirea și canonizarea sfinților.) Prin oprirea cinstirii sfinților „necanonizați” s-a încercat și se încearcă doar strangularea vieții duhovnicești în Biserică, oprirea de la vederea, cunoașterea, recunoașterea și cinstirea noilor sfinți pe care Dumnezeu îi ridică. Astfel încât dușmanii Bise-

IPD | We know books

ricii să poată zice că Biserica a devenit stearpă și nu mai dă sfinți! Să dea Dumnezeu întoarcere la adevăr și pocăință sinceră celor care au răspândit sau răspândesc asemenea înșelăciuni!